

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Астанакулова Гурдофарид Махрамшоҳевна дар мавзӯи “Таҳлили системаи антиоксидантӣ дар растании *Solanum tuberosum* L. бо истифодаи омили экзогении brassinosteroidӣ” барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (Ph.D) доктор аз рӯи ихтисоси 6D060718 – Физиология ва биохимияи растаниҳо

Дар солҳои охир истифодаи усулҳои нави биотехнологӣ, аз он ҷумла гормонҳои, ки танзимкунандаи афзоиш ва инкишофи растаниҳо мебошанд - яъне brassinosteroidҳо (БС), имкон медиҳад, ки дар муҳлати кӯтоҳ хелҳои растаниҳои дорои хосияти ба омилҳои стрессӣ мутобиқ ва маҳсулноқ ба даст оварда шаванд. Истифодаи ин усулҳо минбаъд барои истеҳсоли тухмии картошкаи солимгардонидашуда замина мегузоранд ва истеҳсоли тиҷоратиро бо хароҷоти кам ба роҳ мемонанд.

Қайд қадан ба маврид аст, ки БС дар муқоиса нисбат ба дигар гормонҳо бо концентратсияи паст истифода бурда мешаванд ва барои корҳои илмӣ амалӣ беҳатар мебошанд.

Муаллифи кори диссертатсионӣ бори аввал дар бораи нақши гормони brassinosteroidӣ дар ангиши фаъолнокии транскрипсионии геном, махсусан дар шароити шӯрнокӣ ва норасоии об маълумотҳо ба даст овардааст. Ҳамзамон, бори аввал нишон дода шудааст, ки brassinosteroid ва пролин дар тақвияти ферментҳои антиоксидантӣ ҳамдигарро пурра наменамоянд, аммо ҳангоми таъсири шароити стрессӣ мувофиқи механизмҳои мустақил амал менамоянд. Ба ғайр аз ин, дар натиҷаи корҳои илмӣ таҳқиқотӣ аз ҷониби муаллиф усули соддаи солимгардонии картошкаи бевирӯс бо истифода аз маводи зидди вирусии рибаверин коркард карда шудааст. Навҳои таҳқиқшуда (Пикассо ва Тоҷикистон) аз рӯи дараҷаи устуворнокиашон ба шӯрӣ фарқ мекунанд. Нишон дода шудааст, ки наҳои Тоҷикистон зери таъсири стрессӣ шӯрӣ дараҷаи обнокии бофтаро дар сатҳи баланд нигоҳ дошта, ба коҳиши хлорофилл «а» ва қатъшавии равандҳои рушду нумӯъ нисбат ба наҳои Пикассо камтар осебпазир ва ба шароити шӯрӣ ва хушкӣ устувортар мебошад. Корҳои илмӣ таҳлилшуда дар бораи хусусияти таъсири БС ба мустаҳкам намудани системаи муҳофизати растани аз таъсири стрессҳои табиӣ маълумоти пурра дода наметавонанд. Аз ин лиҳоз таҳқиқоти мазкур ба инкишофи самти нави биология - феномикаи муосир таъсиргузор мебошад. Натиҷаҳои таҳқиқотҳои илмӣ нишон

медиханд, ки нақшаи коркард шудаи ба даст овардани растанӣ-регенерантҳои бе вирус дар асоси истифодаи микроэксплантҳои навдаҳои наврустаи лӯндаи картошка, ки аз ҷиҳати иқтисодӣ самаранок мебошад, татбиқи натиҷаҳоро дар истехсолот осон менамояд ва инчунин ба таҳқиқоти бунёдии физиология, биохимия ва биотехнологияи растанӣ мусоидат мекунад.

Таҳқиқотҳо бо усулҳои муосири биотехнологӣ гузаронида шудаанд. Оид ба мавзӯи рисола 15 маводи илмӣ дар маводҳои конференсияҳо, симпозиум ва семинарҳо, аз ҷумла 6 мақола дар маҷаллаҳои илмӣ тақризшавандаи Комиссияи Олии Аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба таъб расидаанд.

Бо назардошти гуфтаҳои болозикр, яъне таҳлили пурраи автореферати диссертатсия қайд кардан зарур аст, ки кори диссертатсионӣ дар мавзӯи “Таҳлили системаи антиоксидантӣ дар растани *Solanum tuberosum* L. бо истифодаи омили экзогении брассиностероидӣ” ба талаботи КОА -и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ буда, муаллифи он Астанакулова Гурдофарид Маҳрамшохевна барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (Ph.D) доктор аз рӯи ихтисоси 6D060718 – Физиология ва биохимияи растаниҳо сазовор мебошад.

Сарҳодими илмӣ Институти биологии Помир ба номи академик
Х.Юсуфбекови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон, академики АМИТ,
доктори илмҳои кишоварзӣ А.С. Фелалиев

Имзои академики АМИТ, д.и.к. А.С. Фелалиев-ро тасдиқ мекунам:
Сардори Шӯъбаи кадрҳои Институти биологии Помир ба номи академик
Х.Юсуфбекови АМИТ Л. Наврузкулова

Суроға: 736000, Тоҷикистон, ВМКБ, ш. Хоруғ, кӯчаи ба номи У. Холдоров, 1
Институти биологии Помир ба номи академик Х.Юсуфбекови АМИТ

Почтаи электронӣ: felaliyev@mail.ru; тел. мобилӣ: +992 93 786 97 77